

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 115/2024 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Maa- ja metsätalousvaliokunta (MmVM 10/2024 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain (71/2023) 18 ja 19 § sekä
muutetaan 2 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 17 §, 28 §:n 2 ja 5 momentti, 31 §, 39 §:n 1 momentti, 40 §:n 1 ja 2 momentti, 41 §:n 1 momentti, 42 §:n 1 ja 2 momentti, 44 §:n 2 momentti, 46 §:n 1 ja 2 momentti sekä 58 §:n 5, 7 ja 8 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisala ja rahoituksen kohdentamista koskevat rajoitukset

Tässä laissa tarkoitettua rahoitusta voidaan valtion talousarviossa vuosittain osoitetun määrärahan rajoissa kohdistaa vain niihin metsiin, jotka kuuluvat metsälain (1093/1996) soveltamisalaan sekä niihin valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuviin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin, joiden rauhoitusmääräysten mukaan rahoitettava toiminta on sallittu. Rahoitusta ei kuitenkaan saa tällöin kohdistaa edellä tarkoitetuilla luonnonsuojelualueilla tehtäviin ympäristötukisopimuksiin. Rahoitus kohdennetaan tämän lain mukaisten tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteen, piennartien tekemisen, metsäluonnon hoidon ja yksityistien perusparannuksen katsotaan kohdentuvan tämän lain mukaisten

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

tuensaajien omistuksessa tai hallinnassa oleviin metsiin, vaikka toimenpiteitä ja töitä osin tehdään muulla alueella, jos töiden tai toimenpiteiden tavoitellut vaikutukset kohdistuvat tuensajiin. Rahoitus myönnetään tukena.

10 §

Toteuttamissuunnitelma, toteutusilmoitus ja suometsän hoitosuunnitelma

Tässä laissa tarkoitettuun terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, yksityistien perusparannukseen sekä metsäluonnon hoitoon ja kuluksi myönnettävän tuen myöntämisen edellytyksenä on metsäkeskuksen hyväksymä toteuttamissuunnitelma. Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen toteuttamissuunnitelman tulee perustua aiemmin laadittuun ja tämän lain nojalla rahoitettuun suometsän hoitosuunnitelmaan. Edellä mainittujen metsässä tehtävien töiden ja suometsän hoitosuunnitelman loppuunsaattamisesta on tehtävä metsäkeskukselle toteutusilmoitus metsäkeskuksen asettamassa määräajassa. Lisäksi taimikon ja nuoren metsän hoitoa koskevan toimenpiteen toteuttamisesta on tehtävä tuen hakemisen yhteydessä metsäkeskukselle toteutusilmoitus.

12 §

Tuen enimmäis- ja vähimmäismäärä ja hankkeen vähimmäiskoko eräissä tapauksissa

Tukea voidaan myöntää yhteen hankkeeseen tuensaajaa kohden enintään 100 000 euroa. Ympäristötukea ja tukea yksityistien perusparannukseen voidaan kuitenkin myöntää tuensaajaa kohden enintään 300 000 euroa.

17 §

Yksityistien perusparannus

Tukea voidaan myöntää metsätalouden kuljetusten edellyttämän yksityistien perusparannukseen. Yksityistien perusparannus voi koskea koko tietä tai sen osaa, rakenteita ja rakennelmia. Yksityistien perusparannus voi koskea yksityistiehen liittyvän erillisen varastoalueen rakentamista tai sillan rakentamista taikka siltaa vastaavan rummun asentamista, vaikka tietä ei muutoin perusparanneta.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) perusparannettava yksityistie soveltuu rakenteeltaan metsätalouden ympärivuotisiin kuljetuksiin lukuun ottamatta keli-rikko-ai-koja;
- 2) tien perusparannusta voidaan pitää alemman asteisen tieverkon kokonaisuuden kannalta tar-koituksenmukaisena;
- 3) on perustettu yksityistielain (560/2018) mukainen tieoikeus ja tietä hoitava tieosakkaiden muodostama tiekunta; yksityisen maanomistajan yksinään toteuttaman hankkeen osalta näiden perustamista ei kuitenkaan edellytetä;

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

4) perusparannettava tie on rakennettu vähintään tien rakentamisaikaisten varsitien rakentamista koskeneiden teknisten vaatimusten mukaisesti;

5) toteuttamissuunnitelmaan on liitetty maaperätutkimus, kantavuuden mittauspöytäkirja tai muu selvitys, josta käy ilmi, että perusparannettavan tien suunniteltu kantavuus mahdollistaa ympärivuotisen puunkuljetuksen kelirikkoaikoja lukuun ottamatta;

6) perusparannettava tie täyttää tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä sekä tien vaikutusalueen enimmäistietiheyyttä ja arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta koskevat vaatimukset;

7) perusparannettavan tien kunnossapidosta on huolehdittu, mutta tie on siitä huolimatta huonossa kunnossa tai teknisesti vanhentunut;

8) siltä osin kuin kyse on sillan rakentamisesta tai korjaamisesta, hankkeelle on ennen tukihakemuksen jättämistä nimetty toteuttajasta riippumaton ulkopuolinen valvoja, jolla on riittävä ammattitaito;

9) siltä osin kuin kyse on rumpuihin ja siltoihin liittyvistä toimenpiteistä, mahdolliset vesieliösten liikkumisen esteet poistetaan;

10) tiekunta on huolehtinut yksityistielain 50 §:n 1 momentissa säädetystä velvoitteestaan.

Lisäksi tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tien perusparannusta ole viimeisten 20 vuoden aikana rahoitettu yksityistielain tai yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisin varoin. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen vuoksi tai muuttuu arvioidun laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston, hakkeenkuljetuskaluston tai työkonien kuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi poikkeamisen edellytyksenä on, että asianomaisen tien perusparannuksen edellisestä rahoituksesta mainituin julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta. Määräaika lasketaan rahoituksen loppuun maksamisesta.

Tuki myönnetään ehdolla, että tuensaaja noudattaa tässä laissa säädettyä hoito- ja kunnossapitovelvollisuutta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetun varastoalueen rakentamisesta, tien tavoitekantavuutta, vähimmäispituutta ja -leveyttä, tien vaikutusalueen enimmäistietiheyyttä, arvioitua metsätalouden kuljetusten osuutta ja tien kunnossapidosta huolehtimista koskevasta edellytyksestä sekä muista tässä pykälässä säädettyistä tuen myöntämisen edellytyksistä.

28 §

Eräät hakemuksen ratkaisemista ja hankehaun käynnistämistä varten tarvittavat hakijan selvitykset

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta yksityistien perusparannuksen tukeen. Jos kyse on yhteishankkeena toteutettavasta yksityistien perusparannuksesta, toteuttamisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu kirjallisesti tiedoksi tiekunnan päätös yksityistien perusparantamisesta sekä ajantasainen luettelo tieosakkaista ja heille määrättyistä tieyksiköistä.

Suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennartien tekemisen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ennen kuin metsäkeskukselle on toimitettu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksel-

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

le tehty ojitusilmoitus ja siitä mahdollisesti annettu lausunto, jos suometsän hoitosuunnitelmaan sisältyvästä toimenpiteestä on tehtävä vesilain (587/2011) 5 luvun 6 §:n mukainen ojitusilmoitus. Myöskään yksityistien perusparannuksen tukea koskevaa päätöstä ei saa tehdä ilman mainittua selvitystä, jos kyseiseen toteuttamissuunnitelmaan sisältyvästä toimenpiteestä on tehtävä vesilain mukainen ojitusilmoitus.

31 §

Myöntämisvaltuuden ja määrärahan riittämättömyys

Metsäkeskuksen tulee siirtää hakemus käsiteltäväksi seuraavana vuonna, jos hakemuksen viireillepanovuonna ei ole käytettävissä myöntämisvaltuutta. Jos myöntövaltuutta ei ole käytettävissä hakemuksen viireillepanovuotta seuraavanakaan vuonna, hakemus hylätään.

Metsäkeskuksen tulee siirtää taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen hakemus käsiteltäväksi seuraavana vuonna, jos hakemuksen viireillepanovuonna ei ole käytettävissä määrärahaa. Jos määrärahaa ei ole käytettävissä hakemuksen viireillepanovuotta seuraavanakaan vuonna, hakemus hylätään.

39 §

Velvollisuus sallia tien virkistyskäyttö

Maanomistaja, jolle on myönnetty tukea yksityistien perusparannukseen, on velvollinen sallimaan yksityistien virkistyskäytön maksutta. Käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa, jos se on tarpeen tien vaurioitumisen estämiseksi, arkojen alueiden suojelemiseksi, tien turvallisen käytön varmistamiseksi tai sen varmistamiseksi, että tietä voidaan käyttää asianmukaisesti metsätalouden kuljetuksiin. Mitä edellä tässä momentissa säädetään virkistyskäytöstä, ei koske tien käyttöä muuhun taloudelliseen toimintaan kuin metsätalouteen.

— — — — —

40 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus

Taimikon ja nuoren metsän hoitoon tukea saanut yksityinen maanomistaja on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olevan alueen hoidosta ja kunnossapidosta viisi vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, yksityistien perusparannukseen, metsäluonnon hoitoon tai kulotukseen tukea saanut yksityinen maanomistaja on velvollinen huolehtimaan toimenpiteen kohteena olleen alueen tai yksityistien hoidosta ja kunnossapidosta kymmenen vuotta toimenpiteelle myönnetyn tuen loppuun maksamisesta. Kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy.

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuteen kuuluu:

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

1) taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen osalta, että metsikön jatkokehityksestä huolehditaan niin, ettei kohteelle ole tarpeen myöntää taimikon ja nuoren metsän hoitoon tukea ennen kuin viisi vuotta on kulunut myönnetyn tuen loppuun maksamisesta;

2) suomensä vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemisen tuen osalta, että tehdyt laitteet ja rakenteet pidetään tarkoitustaan vastaavassa kunnossa;

3) yksityistien perusparannuksen tuen osalta, että yksityistiellä ja erillisellä varastoalueella huolehditaan tarpeellisesta sorastuksesta, rumpujen ja siltojen korjauksesta sekä tukkeutuneiden ojien avaamisesta ja muista tien kunnossapidon edellyttämistä töistä;

4) metsäluonnon hoidon tuen osalta, että hoitoalueella tehdyt laitteet ja rakenteet pidetään tarkoitustaan vastaavassa kunnossa;

5) kulutuksen osalta, että poltettuja säästöpuita ei poisteta.

41 §

Hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ja muiden tukeen liittyvien velvoitteiden siirtyminen

Kiinteistön tai muun alueen omistajan tai erityisen oikeuden haltijan vaihtuessa siirtyy hoito- ja kunnossapitovelvoite sekä tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite uudelle yksityiselle maanomistajalle. Metsäkeskuksen tulee hakemuksesta lakkauttaa hoito- ja kunnossapitovelvollisuus, jos kiinteistö tai alue lunastetaan ja kiinteistön tai alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen tällöin olennaiselta osin estyy. Tällöin maanomistajalla ei ole tuen palautusvelvollisuutta.

42 §

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden lakkauttaminen

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai yksityistien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos:

1) yksityinen maanomistaja on olennaiselta osin menettänyt valtion varoilla rahoitettuun työhön perustuvan taloudellisen hyödyn;

2) 1 kohdassa tarkoitetun hyödyn menetyksen syynä on luonnontuho tai muu maanomistajasta riippumaton syy; ja

3) työn uusiminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Metsäkeskus voi lakkauttaa alueen tai yksityistien hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden, jos rahoitettuun työhön perustuva taloudellinen hyöty menetetään sen vuoksi, että:

1) alue tai sen merkittävä osa kaavassa osoitetaan muuhun käyttöön kuin metsätalousmaaksi;

2) alueesta tai sen merkittävästä osasta tehdään ympäristötukisopimus tai muu vastaava sopimus; tai

3) alueeseen kohdistetaan lain nojalla asetettuja käyttörajoituksia tai toimenpidekieltoja.

44 §

Metsäkeskuksen valvontatehtävä ja valtiontukeen liittyvät asiakirjat

Metsäkeskuksen tulee antaa maanomistajalle mahdollisuus maastotarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamiseen, jos puutteet ovat vähäisiä ja ilman kohtuutonta vaivaa korjattavissa. Jos yksityistien virkistyskäytön sallimista koskevan velvollisuuden laiminlyönti on vähäinen, metsäkeskuksen tulee neuvoa maanomistajaa mainitun velvollisuuden sisällöstä ja antaa maanomistajalle mahdollisuus laiminlyönnin korjaamiseen. Metsäkeskuksen tulee tällöin asettaa määräaika puutteiden tai laiminlyönnin korjaamiseen.

46 §

Eräiden tukien takaisinperintä

Tuki tai sen osa peritään takaisin tuensajaalta, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, suometsän vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden tekemiseen, yksityistien perusparannukseen, metsäluonnon hoitoon ja kulu-
tukseen myönnetty tuki peritään takaisin siltä uudelta yksityiseltä maanomistajalta, joka on rik-
konut hoito- ja kunnossapitovelvollisuutensa. Yksitystien perusparannukseen myönnetty tuki
peritään takaisin myös siltä uudelta yksityiseltä maanomistajalta, joka ei ole noudattanut tien vir-
kistyskäytön sallimista koskevaa velvollisuutta. Ympäristötuki peritään takaisin siltä yksityiseltä
maanomistajalta, joka ei ole noudattanut ympäristötukisopimukseen liittyviä velvoitteita.

Silloin, kun tuki peritään takaisin hoito- ja kunnossapitovelvoitteen rikkomisen takia, tuen ta-
kaisinmaksun jälkeen lakkaa alueen tai tien hoito- ja kunnossapitovelvoite ja yksityistien perus-
parannuksen tuen osalta myös tien virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite. Jos yksityistien
perusparannuksen tuki peritään takaisin tien virkistyskäytön sallimista koskevan velvoitteen rik-
komisen takia, tuen takaisinmaksun jälkeen lakkaa virkistyskäytön sallimista koskeva velvoite ja
hoito- ja kunnossapitovelvoite. Jos ympäristötuki peritään takaisin sopimusvelvoitteiden laimin-
lyönnin vuoksi, velvoitteet lakkaavat, kun ympäristötuki on maksettu takaisin.

58 §

Voimaantulo

Terveyslannoitukseen ei voida 14 §:n nojalla myöntää tukea, ellei samalla kohteella rahoitetun
kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisen terveyslannoituksen
tuen loppuun maksamisesta ole kulunut 20:tä vuotta tai kestävän metsätalouden määräaikaisen
rahoituslain mukaisen terveyslannoituksen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä
vuotta.

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

Yksityistien perusparannukseen ei voida 17 §:n nojalla myöntää tukea, ellei kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisesta tiehankkeen rahoituksen loppuun maksamisesta ole kulunut vähintään 20:tä vuotta tai kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisen tiehankkeen tuen loppuun maksamisesta ole kulunut kymmentä vuotta. Tästä edellytyksestä voidaan kuitenkin poiketa, jos tien käyttö on olennaisesti muuttunut metsätalouden kuljetusten laajenemisen tai muuttuu arvioitua laajenemisen vuoksi taikka jos tie ei enää rakenteeltaan sovellu nykyisen puutavarankuljetuskaluston, hakkeenkuljetuskaluston tai työkoneiden kuljetuskaluston käyttöön. Lisäksi edellytyksenä on, että tien tekemisen tai sen perusparannuksen edellisen rahoituksen loppuun maksamisesta julkisin varoin on kulunut vähintään kymmenen vuotta.

Terveyslannoituksen, yksityistien perusparannuksen ja metsäluonnon hoitohankkeen toteuttamissuunnitelmana voidaan hyväksyä kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain nojalla rahoitettu terveyslannoituksen, yksityistien perusparannuksen ja metsäluonnon hoitohankkeen suunnitelma, jos suunnitelma sellaisenaan tai täydennettynä täyttää 10 §:ssä säädetyt vaatimukset ja jos työn toteuttamiseen suunnitelman perusteella voidaan myöntää terveyslannoituksen, yksityistien perusparannuksen ja metsäluonnon hoitohankkeen tukea. Suunnitelman täydentämiseen ei myönnetä tukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos hakemus, jolla tukea haetaan samanaikaisesti uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä sisältävää yksityistien perusparannusta koskevan toteuttamissuunnitelman laatimiseen ja sellaisen hankkeen toteuttamiseen, on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos hakemus, jolla tukea haetaan uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä sisältävää yksityistien perusparannusta koskevan hankkeen toteuttamiseen, on tullut vireille tällä lailla muutettavan lain 32 §:n 2 momentissa tarkoitetussa, ennen tämän lain voimaantuloa asetetussa määräajassa ennen tämän lain voimaantuloa tai tämän lain tultua voimaan, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos hakemus, jolla tukea haetaan uuden metsätien tekemistä tai uuden metsätien tekemistä sisältävää yksityistien perusparannusta koskevan toteuttamissuunnitelman laatimiseen, on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, siihen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tällöin myös toteutuksen tukea koskevaan hakemukseen joka on tullut vireille tämän lain tultua voimaan, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Metsäkeskus ei saa asettaa tällä lailla muutettavan lain 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräaikaa myöhemmäksi kuin 30 päivä kesäkuuta 2025. Metsäkeskuksen tulee ratkaista hakemukset viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2025.

Eduskunnan vastaus EV 123/2024 vp

Helsingissä 22.11.2024

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri